

NOTAT

Juridisk grundlag for kontrol af bopælsregistreringer ved brug af ny automatiseret løsning

30. marts 2020

Indledning

Overordnet set varetager Københavns Kommune en kontrolindsats, som skal medvirke til, at fejlbehæftede udbetalte ydelser fremadrettet berigtiges, og at ydelser, der er udbetalt uberettiget, returneres til kommunen.

Samtidig skal kontrolindsatsen forebygge og opdage snyd med sociale ydelser.

Københavns Kommunes helhedsorienterede kontrolindsats dækker såvel forebyggende indsatser, løbende kontrol og opfølgende kontrol. Kontrolindsatserne er organisatorisk fordelt på forskellige enheder og forvaltninger, som løbende samarbejder om kontrolindsatsen efter de overordnede mål og hensyn udtrykt i det Fælles Grundlag for Den Borgerrettede Kontrolindsats (Københavns Kommunes strategi mod fejludbetalinger og udbetaling af uberettigede sociale ydelser), som indeholder følgende fire overordnede hensyn for indsatsen:

- 1) *Kontrollen skal være lovlig og leve op til de forvaltningsretlige krav (juridisk legitim)*
- 2) *Kontrollen skal være økonomisk fordelagtig (økonomisk legitim)*
- 3) *Kontrollen skal gennemføres med respekt for og under hensyntagen til den enkelte borger og dennes situation (etisk legitim)*
- 4) *Kontrollen skal nyde politisk opbakning i BR (politisk/demokratisk legitim)*

For yderligere information om kontrolindsatsen i Københavns Kommune henvises til seneste Fællesindstilling vedr. Københavns Kommunes

Vækst, Internationalisering og
Borgerservice
Kontrolenheden
Gyldenløvesgade 11
1600 København V

EAN-nummer
5798009782946

Telefon: 7080 7034

E-mail:
Kontrolgruppen@kff.kk.dk

www.kk.dk

Telefontid:
Mandag – Torsdag:
9.30 – 14.30
Onsdag lukket
Fredag:
9.30 – 13.00

kontrolindsats (2018): <https://www.kk.dk/indhold/kultur-og-fritidsudvalgets-modemateriale/08102019/edoc-agenda/02b00e74-cec9-4f33-8bfe-7b1e69ee50b9/af5a71ad-da60-4bd0-85ba-8a18b923d2f3>.

Bopælskontrol i Københavns Kommune

I Københavns Kommune er opgaver vedrørende folkeregistrering og kontrol med bopælsregistreringer placeret i Center for Vækst, Internationalisering og Borgerservice. Her fører Kontrolenheden kontrol med bopælsregistreringer (CPR), hvor der er en formodning om, at der er uregelmæssigheder omkring bopælsforhold, som kan have betydning for retten til at modtage sociale ydelser såsom boligsikring, kontanthjælp, økonomisk friplads, børnefamilieydelse mv. Kontrollen med bopælsregistreringer foretages efter reglerne i CPR-loven og de almindelige forvaltnings- og persondataretlige regler med klageadgang til Social- og Indenrigsministeriet.

Kontrolsagerne udspringer bl.a. af egne formodninger og på foranledning af underretninger fra samarbejdspartnere, herunder andre kommuner, Udbetaling Danmark, politiet, SKAT og andre forvaltninger, enheder mv. i Københavns Kommune. Herudover gennemføres kontroller på baggrund af registersamkørte lister fra Den Fælles Dataenhed i Udbetaling Danmark.

Retsgrundlaget for bopælskontrol

En bopælsregistrering er i vidt omfang udgangspunktet for tildeling af offentlige ydelser i Danmark.

Borgernes bopæl registreres i Det Centrale Personregister (CPR), som er et centralt landsdækkende register over alle personer, der bor og opholder sig i Danmark. Af lov om Det Centrale Personregister (CPR-loven) fremgår det, at man skal registreres i CPR med den adresse, hvor man bor eller opholder sig. Såfremt man flytter fra Danmark til udlandet, skal man registreres som udrejst af Danmark.

Denne funktion som et grundregister for de offentlige myndigheder indebærer, at oplysningerne i CPR ofte lægges oprøvet til grund i den daglige administration. På nogle retsområder er oplysninger i CPR tillagt retsvirkninger i lovgivningen. Det er derfor vigtigt at sikre, at de registrerede oplysninger i CPR er korrekte, og at kommunen løbende sørger for at holde CPR opdateret.

Reglerne i CPR-loven skal sikre, at enhver bopælsregistreres på den adresse, hvor vedkommende faktisk bor eller opholder sig, jf. lovens § 1, nr. 3.

Undersøgelsespligten

Den konkrete pligt for kommunerne til at undersøge borgernes bopælsregistreringer findes i CPR-lovens § 10, stk. 1, som har følgende ordlyd:

§ 10. En kommunalbestyrelse, der får formodning om, at en person ikke er korrekt bopælsregistreret, skal undersøge sagen for at rette eventuelle fejl. Undersøgelsen foretages af den kommunalbestyrelse, hvor vedkommende er registreret, medmindre der kendes en bestemt adresse i en anden kommune, hvor vedkommende menes at opholde sig. I sidstnævnte tilfælde foretages undersøgelsen af denne kommunalbestyrelse.

Bestemmelsen i lovens § 10, stk. 1, giver kommunen en handlepligt, hvis den får formodning om, at en person ikke er korrekt bopælsregistreret.

Hvorledes formodningen opstår, er uden betydning. Også en anonym anmeldelse om fejlregistrering vil efter omstændighederne kunne give anledning til at begynde en undersøgelse.

Indhentning og anvendelse af oplysninger

Kommunens egne oplysninger

Københavns Kommune er en enhedsforvaltning, og i forbindelse med en sag om bopælsregistrering har kommunen derfor mulighed for at anvende oplysninger, som kommunen i forvejen er i besiddelse af, også i andre grene af forvaltningen.

Oplysninger, der kan belyse en bopælssag, kan bl.a. være oplysning om, hvilken adresse den pågældende har oplyst til f.eks. socialforvaltning eller teknisk forvaltning. Oplysninger, der allerede er tilvejebragt i f.eks. sociale sager, vil således i en del tilfælde kunne benyttes til belysning af en persons bopælsforhold og dermed lægges til grund for en afgørelse om registrering af en persons korrekte adresse i CPR.

Oplysninger, der kan indhentes fra en anden forvaltningsgren i kommunen, kan herudover være oplysninger om, hvilken kontaktadresse/telefonnummer en person har oplyst til skoletandpleje, skole eller daginstitution.

Som andre eksempler kan nævnes oplysninger til teknisk forvaltning om adresseforhold i en byggesag, oplysninger til socialforvaltningen i ansøgninger om ydelser m.m. Kommunens forsyningsafdeling kan endvidere ofte give oplysning om regningsadresse og om forbrug af f.eks. el, gas, vand og varme. Oplysning om boligens størrelse, indretning og kvalitet set i forhold til antallet af beboere er også væsentlige oplysninger i bopælssager.

Det bemærkes, at det alene er oplysninger, der er relevante for belysningen af en persons bopælsforhold, der kan indhentes i andre grene af kommunens forvaltning. Der må således ikke udveksles oplysninger, som er uden betydning for en persons bopælsregistrering.

Oplysninger fra andre offentlige myndigheder

Kommunen har også mulighed for at indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder. Det skal dog igen påpeges, at det kun er oplysninger, der kan belyse adresseforhold, der må indhentes fra en anden myndighed. Regler for videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden offentlig myndighed findes bl.a. i databeskyttelsesforordningen, jf. databeskyttelsesloven (lov nr. 502 af 23. maj 05 2018). Herudover er der i § 28, stk. 2, i forvaltningsloven (lbk. nr. 433 af 22. april 2014) fastsat regler for videregivelse af oplysninger af fortrolig karakter, som ikke er omfattet af lovens § 28, stk. 1. I det omfang den afgivende myndighed er berettiget til at videregive oplysninger efter forvaltningsloven/databeskyttelsesloven, vil denne myndighed som udgangspunkt også have pligt til på begæring at afgive disse oplysninger, hvis oplysningen er af betydning for den spørgende myndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som denne myndighed skal træffe, jf. forvaltningslovens § 31, stk. 1. Det er imidlertid den afgivende myndighed, som selv tager stilling til, om den er berettiget til at videregive oplysningerne og dermed også har pligt hertil.

Opmærksomheden skal i den forbindelse henledes på, at kommunen selv skal overholde databeskyttelseslovens og forvaltningslovens regler om videregivelse af oplysninger, når kommunen anmoder andre myndigheder om oplysninger til brug for kommunens behandling af en sag om registrering i CPR.

Kommunen må i den forbindelse således kun videregive fortrolige oplysninger til en anden myndighed i det omfang, dette er nødvendigt for den anden myndigheds stillingtagen til, hvorvidt denne myndighed kan udlevere de ønskede oplysninger til brug for kommunens bopælssag.

En kommune, der er ved at undersøge en persons bopælsforhold, bør altid overveje, om andre offentlige myndigheder kan være i besiddelse af relevante oplysninger. Det kan f.eks. være relevant at anmode andre kommuner om bopælsoplysninger, herunder andre kommuners daginstitutioner, skoler m.m. Det kan for eksempel være relevant at indhente oplysninger fra skattemyndighederne vedr. indkomstforhold og f.eks. transportfradrag.

I sager om, hvorvidt en person har opholdt sig i udlandet i et sådant omfang, at vedkommende skal være registreret som udrejst, kan det være relevant at anmode regionen om oplysninger om vedkommendes brug

af sundhedsydelser. Regionerne kan udlevere disse oplysninger 5 år tilbage. Det kan endvidere være relevant at anmode politiet om oplysninger om en persons bopælsforhold, som politiet i forvejen er i besiddelse af.

Andre oplysninger

Kommunen kan desuden indhente oplysninger fra den registrerede selv eller andre private i det omfang, som fremgår af CPR-lovens § 10, stk. 2:

§ 10, stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan til brug for undersøgelsen af en persons bopælsforhold ud over de oplysninger, som den har adgang til efter anden lovgivning, afkræve følgende oplysninger:

- 1) En nærmere redegørelse fra vedkommende selv om dennes bopælsforhold.*
- 2) En erklæring fra husejer eller lejer om, hvem der flytter til eller fra dennes ejendom eller lejlighed, samt om, hvem der bor eller opholder sig i ejendommen eller lejligheden.*
- 3) Oplysninger fra virksomheder, der er pålagt befordringspligt efter postloven, private tele- og forsyningsselskaber, private boligselskaber og -foreninger, arbejdsløshedskasser, fagforeninger og pengeinstitutter med henblik på at fastlægge vedkommendes bopælsforhold.*

Oplysninger fra den registrerede selv

I en bopælssag kan kommunen til brug for undersøgelsen af en persons bopælsforhold afkræve vedkommende selv en nærmere redegørelse om dennes bopælsforhold, jf. CPR-lovens § 10, stk. 2, nr. 1.

Oplysningspligten i lovens § 10, stk. 2, nr. 1, omfatter alene den person, hvis adresseforhold undersøges. En eventuel anden part i sagen kan således ikke afkræves oplysninger og kan derfor alene inddrages i sagen som part.

Oplysninger fra andre private end den registrerede selv

Private har kun pligt til at bidrage med oplysninger i bopælssager i det omfang, dette følger af lovgivningen. I CPR-lovens § 10, stk. 2, nr. 2, er der hjemmel til, at kommunen kan afkræve oplysninger fra logiværter i form af husejer eller lejer (logiværtserklæringer). Der kan endvidere indhentes oplysninger fra forsyningsselskaber, PostNord mv., jf. lovens § 10, stk. 2, nr. 3.

Til brug for belysning af en bopælssag kan det være relevant at indhente oplysninger om, hvilken adresse den pågældende har oplyst til andre. Det gælder oplysninger om den adresse, som den pågældende har opgivet over for private tele- og forsyningsvirksomheder,

arbejdsløsheds-kasser, fagforeninger og pengeinstitutter. Det samlede forbrug af el, vand, varme, gas samt telefon for en bestemt periode kan også tjene til at belyse sagen. Tilsvarende vil gælde oplysninger fra bolig-selskaber og -foreninger om, hvem der står på lejekontrakten. Der kan derimod ikke med hjemmel i CPR-loven indhentes f.eks. bankkontoudtog fra vedkommendes bank eller oversigter over telefonopkald fra et tele-selskab.

Som bestemmelsen i lovens § 10, stk. 2, er formuleret, angiver denne umiddelbart alene, hvilke private der under strafansvar har pligt til at besvare kommunens spørgsmål. Der ligger imidlertid et beskyttelseshensyn til borgeren bag udformningen af bestemmelsen, og det må under hensyn til tilkendegivelserne under Folketingets behandling af forslaget til CPR-loven konkluderes, at bestemmelsen er en egentlig positivliste over, hvilke private en kommune må anmode om oplysninger i forbindelse med en undersøgelse af en borgers adresseforhold.

Kommunen må således ikke uden direkte opfordring fra parten/parterne selv kontakte andre private end dem, som er nævnt i lovens § 10, stk. 2, nr. 1-3, for at få oplysninger om en borgers adresseforhold.

Det kan tilføjes, at såfremt private af sig selv retter henvendelse til kommunen med oplysninger om en anden persons bopælsforhold, kan disse anvendes i en bopælssag. Kommunen er i den forbindelse forpligtet til at udfærdige notat efter offentlighedslovens § 6 om henvendelsen, og identiteten på den private skal noteres ned, hvis denne er kommunen bekendt. Tilsvarende gælder, hvis ansatte i kommunen fremkommer med relevante oplysninger, som disse er i besiddelse af, f.eks. om hændelser, som de tilfældigt har overværet i deres fritid.

Indhente oplysninger elektronisk

Endelig fremgår af CPR-lovens § 10, stk. 3, følgende:

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan til brug for undersøgelsen af en persons bopælsforhold indhente oplysninger i elektronisk form fra andre offentlige myndigheder. Oplysningerne kan indhentes som led i behandlingen af en enkelt sag eller som led i en generel søgning til brug for kontrol.

Bestemmelsen indebærer, at oplysninger fra offentlige myndigheder kan indhentes elektronisk både som led i behandlingen af en enkelt sag og som led i en generel søgning til brug for kontrol, f.eks. samkøring af registre. Bestemmelsen er en parallel til en tilsvarende bestemmelse i § 12, stk. 4, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Ny automatiseret løsning i bopælskontrollen

Formålet med udviklingen af en ny digital løsning på området for kontrol med bopælsregistreringer er at styrke effektiviteten af kontrollerne gennem anvendelse af nye teknologier, og dermed øge den samlede samfundsbesparelse til gavn for borgerne.

Der er tale om etableringen af en ny helhedsorienteret kontrolindsats, der understøttes af dels dygtig faglig viden, dels kunstig intelligens og nye dataunderstøttende teknologier.

Det er med anvendelse af nye teknologier nu blevet muligt i højere grad at fokusere ressourcerne i kontrolindsatsen på de konkrete controlsager, som indeholder en samfundsbesparelse til gavn for den samlede samfundsøkonomi og dermed understøtte det nationale strategiske fokus på tillid og opbakning til det danske velfærdssystem, som bygger på et princip om ret og pligt.

Modellen - ny teknologi

Den nye digitale løsning kan beskrives som et prioriteringsværktøj, der støtter medarbejderne i at identificere og prioritere de controlsager, hvor der er grundlag for at gennemføre kontrol. På baggrund af en række datakilder (som anvendes håndholdt i dag) identificerer værktøjet via en algoritme sager, hvor de faktiske forhold vedrørende bopælsregistreringen ikke svarer til den registrering, som fremgår af CPR. Løsningen stiller desuden data til rådighed, som medarbejderen ellers selv skulle indhente håndholdt fra diverse systemer.

Selve sagsbehandlingen af den enkelte sag samt udfærdigelse af parts-høring og afgørelse vil stadig blive håndteret af den enkelte medarbejder.